

Lov na grešne koze

Ni dvoma, da so neki vzroki, ki so zakrivali katastrofo v Vajontu, in da morajo dobiti prežveliki, od katerih so mnogi izgubili vse družinske člane in vse premoženje, pravično odškodnino. Vendar pa se proces v Aquili upira pravnemu čutu, ker preveč živo spominja na zrežirane procese za železno zaveso, ko je bilo treba za vsako ceno »najti« krivce za razne negativne pojave, katere je povzročil sistem. Zanj pa so morali plačati seveda posamezniki, ki so bili skoraj vedno nedolžni. Očitno je, da v primeru Vajonta ne more biti kriva določena skupina ljudi, saj bi to pomenilo, da so se dogovorili, da bodo slabo zgradili elektrarno, česar ni mogoče verjeti. V Italiji se zadnja leta kar vrstijo velike naravne katastrofe, po katerih bi morali potemtakem vsakokrat uprizoriti proces skupini ljudi in iskati njihovo krivdo. Največkrat gre ravno za usade in povodnji. Ker iz drugih držav ni slišali ne o tako pogostih in katastrofalnih poplavih in usadih, čeprav imajo tudi tam dež in nalive in narasle reke, je jasno, da je v Italiji nekaj narobe in to ne samo narava. Narobe pa je sploh ves javni odnos do ljudstva, do zaščite pokrajine in do žrtev naravnih katastrof.

Na primeru Doline in Boljunca, kjer sta lahko Konzorcij za gradnjo industrijskega pristana in družba Grandi Motori mirno razlaščala, z vsemi potrebnimi polnomočji, veliko več zemlje, kakor je bilo potrebno in to z vso naglico in za mnogo preniko, celo sramotno nizko odškodnino, z očitnim namenom, da bi pozneje špekulirala z vrednostjo razlaščenih zemljišč, in še iz raznih drugih primerov razlaščenja naše zemlje, pa tudi iz primerov gradbene špekulacije v Italiji sami, je razvidno, da so korenine zla ne pri posameznikih, ampak nekje bolj daleč in bolj visoko, pri tistih, ki dovoljujejo in omogočajo takšne špekulacije. Dejali bi, da v Rimu. Iz »Piccola« smo prav te dni zvedeli, kako malo je bilo storjenega za potresence na Siciliji. Tamkajšnji ljudje so to že vnaprej vedeli, zato se je že takoj po potresu odselil, kdor se je mogel. Naši ljudje so trdnje privezani na grudo in na domači kraj, zato povečini vztrajajo. Toda izpodrezane so korenine njihove eksistence. Industrijski polipi, ki so dozdevno vsemogočni v Italiji, s pravo naslado žro ravno najboljše poljedelsko zemljo in na lepih krajih, to je tisto, ki je največ vredna in bo tudi ostala največ vredna. Drugje v svetu odreja za industrijo bonificirana področja ali taka, ki so za druge gospodarske namene zanič, v Italiji pa je ravno narobe. Preprosto ljudstvo je brez moči proti tem industrijskim skupinam pritiska, ki razpolagajo z ogromnimi, milijardnimi kapitali in so ozko povezani s skupinami, ki razpolagajo s politično močjo in sposobnostjo odločanja, npr. z vodstvi vladnih strank, pa tudi z najvišjo birokracijo, npr. v ministrstvih.

V Italiji je nekaj narobe in postaja vedno bolj narobe. Zlom fašizma in ustanovitev republike sta pomenila velik pretres, ki je obetal, da bo postal

(Nadaljevanje na 2. strani)

PROSLAVE V JUGOSLAVIJI

V Jugoslaviji so obhajali 25-letnico okli-
canja jugoslovanske zvezne države, to je: ustanovitve nove Jugoslavije. Proslave v Jajcu v Bosni, kjer se je to zgodilo, se je udeležil tudi predsednik Tito, ki je ob tej priložnosti v svojem govoru presenetil svet z ugotovitvijo, da se je doslej pretiravalo s slikanjem nevarnosti sovjetskega vdora v Jugoslavijo. Priredil je tudi tiskovno konferenco, ki je imela obsežen odmev v svetovnem tisku.

V svojem govoru je Tito odklonil varstvo Severnoatlantske zveze nad Jugoslavijo, za primer sovjetskega napada, rekoč da Jugoslavija nikoli ni prosila za tako varstvo in pomoč in tudi nikoli ne bo prosila, ker je sposobna, da se sama brani. Zagotovila, da Sovjetska zveza ne misli napasti Jugoslavije, je dobil Tito verjetno nekaj dni prej, ko je sprejel sovjetskega veleposlanika. Sovjetski

voditelji so tudi poslali topla voščila za jugoslovanski državni praznik. Svet ugiba, odkot naenkrat tolika obzirnost in pozornost moskovskih oblastnikov do Jugoslavije. Eden izmed vzrokov je gotovo ta, da je dala Jugoslavija v nasprotju s Češkoslovaško razumeti, da jugoslovanska vojska ne bo delala samo gneče med gledavci, če bi skušali Sovjeti vdreti v državo, ampak da bi se borila. Do pravih vojnih zapletov pa sovjetskim političnim voditeljem najbrž ni, pa tudi ne generalom. Lepše se jim zdi zasedati države, ki se ne branijo, kot se niso branile balt-ske države in Češkoslovaška. Do Jugoslavije pa kažejo zaradi njene obrambne odločenosti enak respekt, kakor so ga poazali do Finske, ki se je tudi z orožjem branila.

To bi mogel biti dober nauk vsem tistim narodom, ki se čutijo ogrožene, bodisi od

(Nadalj. na 2. strani)

V nevarnosti je zdrav razvoj države

V Avoli v sirakuški provinci na Siciliji je prišlo te dni do hudih dogodkov, ki bi mogli imeti še neprijetne posledice za vso državo. Dne 2. t.m. je prišlo do spopada med stavkajočimi poljedelskimi delavci in policijo, pri čemer sta bila dva delavca ubita, trije pa so bili hudo ranjeni, poleg številnih lažje ranjenih, med katerimi je tudi neka trinpolletna deklica. Ranjenih je tudi 47 policistov, izmed 90, kolikor jih je nastopilo proti stavkajočim delavcem. Ti so začeli stavkati, da bi dosegli obnoveitev svoje kolektivne pogodbe, ki je zapadla. Sirakuška pokrajina je v poljedelskem pogledu precej bogata, prideluje zlasti dosti južnega sadja, delavci zaslužijo po dosedanji pogodbi okrog 3100 lir na delovni dan.

Stavkajoči pa so se v svoji nevednosti vdali nepremišljenim nagibom nasilja ali morda kakšnemu prišepetavanju s strani ekstremistov ter so začeli graditi zidano barikado na državni cesti 115, da bi onemogočili promet, v znak protesta. Policijski oddelek, ki je prihitel da bi preprečil gradnjo barikade, so sprejeli s kamenjem, pri čemer je bila ranjena, kot rečeno, okrog polovica agentov. Ko so se znašli ti obkolljeni, so začeli — verjetno iz strahu in jeze — streljati.

Ta tragični dogodek je napravil globok vtis na vso državo, zlasti pa še na Siciliji, kjer so sindikalne organizacije oklicale za naslednji dan šesturno splošno stavko. Kvestor v Siracusi je bil začasno razrešen službe. Osrednje oblasti v Rimu so odredile strogo preiskavo, da se ugotovi, kdo je kriv nasilja in krvoprelitja. Sindikalne organizacije in leve politične stranke, zlasti PSI (socialisti) so ostro nastopile. Poslanci so-

cialistične stranke so predložili notranjemu ministrstvu resolucijo, v kateri zahtevajo pojasnilo, kako so se odvijali dogodki in kaj bo storjeno, da se kaznujejo odgovorni ljudje in da bo v bodoče zajamčen miren potek demonstracij.

Očitno je, da bi v primeru, če ne bodo dobili zadovoljivega odgovora, takega, ki bi odgovarjal stališčem PSI, to lahko vplivalo na sedanja pogajanja za sestavo nove sredinsko-leve vlade in preprečilo sodelovanje socialistov v njej, neglede na to, da se zde dogodki v Avoli geografsko daleč od Rima. Očitno je, da je krvoprelitje v Avoli prišlo kot nalašč komunistom, ki skrajno neradi gledajo nastajanje nove sredinsko-leve koalicije. Tisk PCI je zato pohlepno pograbil dogodka v Avoli in jim skuša dati čimvečji politični pomen, tudi da bi s tem izvajal pritisk na socialistično stranko in jo odvrnil od vstopa v vlado in sodelovanja s tistimi, »ki dopuščajo kaj takega«.

Po vsem tem se lahko reče, da je igral na roke komunistični partiji in njeni politični akciji tisti, ki je zapeljal stavkajoče in v pravnih zadevah neuke sicilske težake, da so začeli graditi zidano barikado čez prometno državno cesto in da so začeli obmetavati s kamenjem agente, katerih naloga je bila to samovoljo preprečiti. Taka z obeh strani — to je s strani stavkajočih kot s strani varuhov zakonitosti — nepremišljena in nasilna dejanja morejo postati največja nevarnost za miren demokratični razvoj v Italiji in zlasti za bodočnost sredinsko-leve koalicije, ki pomeni edino zdrav razvojno perspektivo za notranje-politični in gospodarski položaj v Italiji.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 8. decembra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.50 Händel: Suita v d molu; 10.00 Olivierijev orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše »Deček iz Connecticuta«; 11.40 Ringaraja; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Calderon de la Barca: »Življenje je sen«. Drama; 17.10 Koncert nabožne glasbe s sodelovanjem orglarja Berganta, cerkvenega zbora, otroškega in vokalnega okteta pod Harejevim vodstvom; 17.45 Mali ansambli; 18.00 Miniaturni koncert; 18.30 Kino, včeraj in danes; 18.45 Operetne melodije; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasiki lahke glasbe; 20.00 Sport; 20.30 Kočijaž in postiljon; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 2.40 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 9. decembra, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za srednje šole; 12.00 Pozavnist Piana; 12.10 Pomenek s poslušavkami; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Pachiorijev ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Novi zbor Montasio; 19.10 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Priljubljene melodije; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Sestanek s Fansi; 21.05 V. Beličič: Težki dan; 21.25 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti; 22.25 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 10. decembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 11.50 Na banjo igra Morgan; 12.00 Kočijaž in postiljon; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Klavirski duo Russo-Safred; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas; 18.15 Umetnost; 18.30 Koncertisti naše dežele; 18.50 Helianov orkester; 19.10 Cankar: »Rožni vene«; 19.25 Znanе melodije; 19.45 Zbor »Jacobus Gallus«; 20.00 Sport; 20.35 Mozart »Carobna piščalka«, opera.

♦ SREDA, 11. decembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za 1. stopnjo osnovnih šol; 12.00 Elektronske orgle; 12.10 Brali smo za vas; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Safredov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za 1. stopnjo osn. šol; 18.50 Iz popotne torbe Milka Matičetovega: »Rezijanska pripovedna pesem o godcu pred peklom«; 19.10 Higiena in zdravje; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Sport; 20.35 Simf. koncert; V odmoru (21.10) Za vašo knjižno polico; 22.15 Zabavna glasba.

♦ CETRTEK, 12. decembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 11.50 Saksofonist Mondello; 12.00 Finžgar: »Mina pota«; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Boschettijev trio; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji; 18.45 Cerrijev ansambel; 19.10 Pisani balončki; 19.40 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Sport; 20.35 Ob petdesetletnici smrti Ivana Cankarja: »Jakob Ruda«. Drama; 22.40 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 13. decembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za 2. stopnjo osnovnih šol; 12.00 Pianist McKenzie; 12.10 Blagoznanstvo za domačo rabo; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Bevilacquaov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce; 17.55 Slovenščina za Slovence; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za 2. stopnjo osnovnih šol; 18.50 Koncert; 19.10 Frosini: Državljska vzgoja; 19.25 »The Medallion Strings«; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Sport; 20.50 Koncert; 21.50 Veseli utrinki; 22.00 Skladbe danih dob; 22.10 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 14. decembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 »Iz starih časov«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 V tričetrtinskem taktu; 16.45 Otrokov pravični svet; 16.55 »Old Merry Tale Jazz band«; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Oktet »Planika«; 18.50 Harmonikar Scarica; 19.10 Družinski obzorik; 19.25 Zabavali vas bodo; 20.00 Sport; 20.50 Zora Tavčar »Primer Steiner«. Radijska kriminalka; 21.35 Vabilo na ples; 22.35 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphi« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - telefon 29-477

PROSLAVE V JUGOSLAVIJI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vzhoda ali od Zahoda: največje jamstvo njihove varnosti in ozemeljske celovitosti je prav njihova odločenost, da se z orožjem branijo v vsakem primeru in proti vsakemu napadavcu, ne glede na njegovo moč, v pravilnem spoznanju, da se jih nikakor ne bo mogel lotiti z vsemi svojimi razpoložljivimi silami, ker bo moral imeti večino teh pripravljenih za morebitni in celo verjetni spopad z drugim blokom. Poleg tega bi se napadavec v primeru obroženega odpora znašel v neprijetni vlogi vojnega krivca in pod težo moralne obsodbe vsega miroljubnega sveta. Tega pa očitno ne tvega niti Sovjetska zveza, kajti v takem primeru bi ne imela izgovora, da jo je nekdo poklical v državo, kot ga je imela, čeprav izmišljenega, pri vdoru na Češkoslovaško.

Predsednik Tito zato gotovo ni govoril tjavendan, prepuščajoč se prelahkemu optimizmu ali razpoloženju, ampak je imel na razpolago elemente, ki mu dopuščajo, da vidi sovjetsko nevarnost zelo zmanjšano — vsaj za Jugoslavijo in trenutno.

KONCERT JUGOSLOVANSKE FILHARMONIJE

Ob 25-letnici ustanovitve nove Jugoslavije, na predvečer jugoslovanskega državnega praznika je bil v Kulturnem domu v Trstu slavnostni koncert orkestra Slovenske filharmonije. Orkester je pod vodstvom Boga Leskovica izvajal Beethovno 1. simfonijo, skladbo Krešimira Baranovića »Z mojih bregov« in Marjana Kozine »Bela kra-

jina«. Kot solist je v Baranovićevo skladbo nastopil baritonist Vladimir Rudžjak.

Koncerta so se na vabilo generalnega konzula ing. Marjana Tepina med drugimi udeležili generalni komisar Cappellini, tržaški župan Spaccini in vsi ostali župani s Tržaškega, predsednik tržaške pokrajine Savona in številni drugi italijanski ter slovenski predstavniki.

Novice po svetu

Ves sistem zdravstvenega zavarovanja in zdravljenja v Sloveniji je zašel v hudo krizo zaradi pomanjkanja denarja. »Delo« je prineslo uvodnik, v katerem je rečeno, da slovensko zdravstvo, kar zadeva moderna sredstva zdravljenja, zaostaja ne le za zdravstvom v bližnji tujini, ampak tudi za zdravstvom drugih jugoslovanskih republik.

Med Izraelci in arabskimi državami lahko izbruhne vsak hip nova vojna, ker se spopadi na mejah, zlasti na izraelsko-jordanski meji, vedno bolj množijo in postajajo vse hujši. Vanje posega že letalstvo. Zdi se, da sovjetsko vojno ladjevje v Sredozemlju čaka na tako priložnost.

Saigonska vlada je končno pristala na to, da se udeleži pogajanj za premirje v Parizu. Prvi saigonski zastopnik je že prispel v Pariz. Skoro gotovo pa je, da bodo začeli s praviimi pogajanjmi šele ob zamenjavi predsednika v Združenih državah.

Šov na grešne kozle

(Nadaljevanje s 1. strani)

nadomestilo za resnično demokratično revolucijo, katere italijansko ljudstvo ni izvedlo proti fašizmu, in da bo prenovil zatohle strukture italijanske družbe in države. Toda z leti se je vse prenovitveno kipenje poleglo, namesto preroditvenega in plemenitega revolucionarnega zagona demokratične narave sta prevagala birokracija ministrstev in politični oportunitizem, ki se skriva za zvanečimi naprednimi frazami, te pa ostajajo redno mrtva teorija, ali še pravilneje, jezik političnih tehnikov, ki postaja ljudstvu nerazumljiv, in zato se množe pritožbe, da je zazijal prepad med vodstvom strank in ljudstvom. Vodilni politiki so se spremenili v spretno politične tehnike, ki rešujejo vse probleme v medstrankarskih razgovorih in na svojih strankarskih kongresih, če ne celo zasebno, medtem ko imata parlament in ljudstvo vedno manj besede. Proti temu je že ponovno svaril celo predsednik republike, a brez uspeha.

Spričo takega stanja upravičeno sumimo, da gre tudi v vajontskem procesu le za demagoško potezo, za lov na »grešne kozle«, katerim naj bi naprtili krivdo za nekaj, česar je kriv ves vladajoči sistem kot tak. Tu ne mislimo, da bi bilo treba pomesti z njim in da bi bilo kaj bolje, če bi prevzela oblast npr. KPI, kajti s procesi proti grešnim kozlom je začel ravno komunizem, najprej ravno v vodilni deželi marksizma leninizma, v Rusiji. Menimo pa, da je nujno in da postaja celo skrajno nujno, da se končno v Italiji dosledno uresniči duh ustave in da se odgovorni politiki in stranke prenehajo delati »furbaste« ter začnejo delati tisto, kar govore, ne pa da imajo polna usta medenih fraz o demokraciji in socialni pravičnosti ter svobodi, hkrati pa puščajo vseh dvajset

let po uveljavljanju napredne republikanske ustave nedotaknjene mnoge tipično fašistične zakone, ali pa se ne zmenijo za določila ustave. Ustava jasno govori npr. o svobodi tiska, o avtonomijah dežel, o pravnih jamstvih za svobodo in pravice posameznikov in skupin, kljub temu pa je Italija edina država v Evropi, kjer se je treba še vedno obračati na sodišče po dovoljenje za izdajo vsakršnega lističa ali revije in kjer policija odloča celo o velikem delu gospodarske dejavnosti, kakor so npr. dovoljenja za razne gostinske lokale ali naložbe kapitala. V vrsto takšnih »furbarij« spada tudi namerno zavlačevanje sankcioniranja londonskega memoranduma, ki se tiče naše manjšine, in raznih že sklenjenih ukrepov glede našega manjšinskega šolstva, v upanju, da se bomo Slovenci prej naveličali terjati, kot bomo kaj dočakali. Toda take »furbarije« se niso italijanskim vladam nikoli obnesle in se jim verjetno tudi zdaj ne bodo.

Na zatožno klop — ne sodišča, ampak vse poštene in po resnični svobodi in napredku težeče javnosti v državi — sodijo torej ne direktorji in tehniki neke elektrarne, ampak ljudje, ki so odgovorni, da se italijanska demokracija vedno bolj suši in postaja skelet suhih norm brez mesa in brez tople, poživljajoče krvi kapilarne učinkovitosti na terenu.

TEDENSKI KOLEDARČEK

8. decembra, nedelja: Brezm. spočetje
9. decembra, ponedeljek: Abel, Savica
10. decembra, torek: Smiljan, Melhijad
11. decembra, sredo: Danijel, Dobromil
12. decembra, četrtek: Maksencij, Amalija
13. decembra, petek: Lucija, Ottilja
14. decembra, sobota: Spiridjon, Vojmir

Boris Pahor

Pisatelj in narodno občestvo

Prinašamo besedilo govora, ki ga je imel naš pisatelj na proslavi v spomin pesniku Igu Grudnu v Nabrežini.

Rad bi danes, ko smo se zbrali, da počastimo pesnika, ki ga je Nabrežina dala slovenskemu slovu, na kratko izmenjal z vami nekaj misli o pomenu pesnikove usode, o vlogi pisatelja. Seveda najbolj pravilno bi bilo, ko bi govorili o vlogi umetnosti na sploh, o slikarstvu, o glasbi, o kiparstvu, na primer, zakaj od vsega začetka je človeški rod čutil potrebo, da izrazi svoj odnos do sveta na različne načine in s pomočjo vseh svojih čutov. Vendar bi se omejili na pogovor o pesniku in pisatelju, ker oba uporabljata najbolj preprosto izrazno sredstvo, to je besedo, katera, napisana in razmnožena, postane last vseh, modra svetlovala v težkih trenutkih pa tudi tolažnica v uri nesreče in poloma.

NAŠE SLABE LASTNOSTI

Poloma, sem rekel. In zelo težko je danes doznati, zakaj smo se slovenski ljudje v davnih stoletjih vdali trumam sosedov. Prav gotovo ni bila samo njihova moč tista, ki nas je ugnala; napaka je morala biti neke globoko v nas samih, neke smo bili ranjeni, najbrž je bilo to neke vrste samoljublje, neka nesrečna nezmožnost, da bi znali vsi biti pokorni enemu poglavarju. Zelo verjetno je, da je že v preteklosti, tako kakor zdaj, vsak izmed nas je hotel vedeti vse, da je Slovenec že takrat pojmoval svobodo na najbolj radikalen način, to je tako, da ni imel pravega smisla za koristi vsega plemena. In mogoče se je temu prvinskemu egoizmu pridruževala še kaka druga nelep lastnost, neke vrste potuhnjeno na primer, pa morebiti tudi nagnjenje k hinavstvu, k dvoiličnosti, kar se je počasi izrodilo v čaščenje vsega, kar je predstavljalo moč, bogastvo, posebno, ko sta bila ta moč in to bogastvo prerogativa tujca.

No, a zanimivo je, da so prav nekatere od slabih lastnosti, katere sem bežno omenil, pripomogle, da se je naš rod prethotapil skozi zgodovino. Res je živel kakor potuhnjeneč, brez lastne narodne osebnosti, a skrival pred gospodarjem svoj jezik in se z njim umikal v intimnost družinskega, ljubezenskega življenja, v samoto polj in gmajn, kjer je trdo garal za nedomačega gospodarja.

In tujec je seveda s svoje strani naredil vse, kar je bilo potrebno, da je bil naš pridni, delavni in ubogljivi človek še bolj prepričan v svojo malovrednost, oziroma, da sploh ni čutil razmrjenosti slovenskih prebivališč kot sestavne dele celote. Zato je slovenski človek dolga stoletja živel pravzaprav kot krt, kakaj kakor krt, vaju samo podzemeljskih hodnikov, ne ve, kaj je sončna svetloba, tako si naš človek ni mogel predstavljati, kaj je samostojnost, kaj je prostost.

Nič novega ne bom povedal, če bom rekel, da so bili prav pisatelji tisti, ki so slovenske ljudi prepričali o obstoju njihove skupnosti, jim potem cepili vero v prihodnost. Tako ko leta 1550 Primož Trubar izda prvo slovensko knjigo, ko jih potem tiska še celo vrsto, prav nič ne toži o majhnosti slovenskega naroda, prav nič se ne boji, da bi slovenske ljudi posrkali nemški ali italijanski sosedje, ampak preprosto primerja slovensko narodno občestvo z drugimi narodnimi občestvi, saj preprosto čuti, da je njegov pisateljski poklic enakovreden pisateljskemu poklicu nemškega ali italijanskega kulturnika.

NISO PODVOMILI V NAŠ OBSTOJ

In prav gotovo je res, da tako Trubarja kot Krelja ali Dalmatina sili k delu, k prevajanju svetih knjig verska vnema, vendar je neizpodbitna resnica, da ni nič manjša od te vneme ljubezen do slovenskega človeka in ljubezen za slovenski jezik. Brez pretiravanja bi celo lahko rekli, da je narodna ljubezen prva, da je tista, ki vsebuje vse druge ljubezni, ta tista, ki je napisala prevodom svetim knjigam zanimive in prirsne uvode, ki so prave poslanice ljubezni slovenskemu narodu v domovini. Da, v domovini, kajti ta močna pisateljska ekipa, ki je naš jezik postavila v zbor drugih evropskih jezikov, je reševala našo usodo v begunstvu. Daleč od doma so ti naši velikani postavljali temelje še nevidni stavbi slovenstva, ustvarjali v nji duhovno ozračje, v katerem bodo naslednji rodo-

vi kljub težavam in nasprotstvom rasli z nagonsko vero v prihodnost.

Da, to sem hotel poudariti. Takó ti prvi protestantski pisci kakor pisatelji, ki so jim sledili, niso nikdar pozabili ne na zemljepisni položaj slovenskega naroda, ne na njegovo zgodovino, ne na težavno pot čez zapreke in skozi zasede, ki je še čakala naš rod. Nikdar pa niso, niti za trenutek ne, podvomili v upravičenost našega obstoja. Zato se moramo kot narod zahvaliti prav našim pisateljem, da nismo podvomili vase in da smo, medtem ko je toliko narodov, ki so v srednjem veku drli skozi Evropo, propadli, mi obstali. Nismo imeli ne kraljev ne vojskovodij, namesto njih so nas vodili duhovni možje, ki so bili večkrat kot ljudje nesrečni in revni in bolni, a so s svojo energijo okrepili naša srca, da so znala verjeti tudi takrat, ko ne bi nihče verjel, in ko so bili vsi pametni proti.

Seveda ne mislim naštevati imen vseh teh naših velikih mož, prav pa se mi zdi poudariti, da je lepo število teh genijev našega rodu takó ali drugače bilo v stiku s tem zahodnim delom slovenske zemlje, s to pokrajino ob morju, kjer smo sredi pašnov in trt mi doma, da so bili v stiku z mestom v zalivu, ki je bilo skozi stoletja sestavni del slovenskega kulturnega področja, tako kakor Ljubljana, Maribor ali Celovec. Trubar, katerega smo pravkar omenili, je dobil svojo prvo kulturno izobrazbo prav v Trstu, na dvoru škofa Bonoma, ki je uporabljal pri razlagi pomembnih evropskih piscev tudi slovenski jezik, kot nam poroča Trubar sam. In v tistem takratnem Trstu, ki je bil drobno naselje na pobočju griča, je mladi Trubar pridigal po slovensko. To je bilo leta 1540. Trubarjev pomočnik Krelj je bil doma iz Vipave, iz Vipave je bil tudi Janez Svetokriški, avtor petih debelih knjig pridig in ki je bil gvardijan kapucinskega samostana v Trstu in Gorici. V Trstu se je rodil baron Ziga Zois, ki je bil Slovenec samo po materi, a je vendar združil ob sebi na Slovenskem celo omizje pisateljev in razumnikov. V Trstu je živel Koseski, in Trstu je deloval Fran Levstik, eden naših največjih mož, pa pesnik Franc Cegnar; po teh naših vaseh ob morju je zbiral svoje Jadranske bisere Anton Aškerc. Primorec je lirik slovenstva Simon Gregorčič, tu je še doma Ivan Trnko, pesnik najbolj nesrečnih Slovencev. V tržaško Edinost je pisala in potem prišla v Trst Zofka Kvedrova. S Prema je bil doma in v Trstu, v rojanski vojašnici je služil vojak Dragotin Kette, ki je svoja nenavadna tržaška doživetja podal v pesnitvah, kakršni sta »Na molu San Carlo« in »Adrija«. V Trstu je predaval Cankar, kateri si je želel, da bi prišel sem bivati, ker se je tukaj počutil sproščen in veder.

NAŠA ODGOVORNOST

Primorski človek in s tržaško pokrajino tesno povezan je izredno močan pisatelj Ivan Pregelj, z Goriškega je in Trstu domač Francé Bevk. V Brdih rojen, a je pesnik tudi naših kraških vasi eden največjih slovenskih pesnikov Alojzij Gradnik. Domačin, iz Vrem, je Bogo Magajna, ki mora na nabor v tržaško vojašnico skupaj s Srečkom Kosovelom, tem največjim duhom naše obmoške pokrajine in pesnikom evropskega formata. Naše ožje domačije sin je Jože Pahor, prav tako Ciril Kosmač, prav tako Lojz Krajgher, prav tako Ivan Vouk, Bogomir Fatur, Karel Širok, Ivan Rob, Tržičan, ki je italijanskim vojakom pri Vrhniki, ko so ga peljali v smrt navedel italijansko krilatico: »Chi per la patria muor vissuto é assai«. Naš človek je Ivo Grahor, pa Stanko Vuk, ki je bil 1943. ustrelen v svojem stanovanju v Rossettijevi ulici. In naših primorskih, ožje kraških in tržaških mož je še več, saj vseh ne bom našteval, vse do vašega Iga Grudna, ki je pel lepoto kraških juter, o vaših kamnolomih, o graščanskih lagunah, pa o nesrečnih krajih, ki jih je izumil civilizirani človek, da lahko v njih mirno in nemoteno uničuje ljudi. In nadaljujte sami s seznamom, od Andreja Budala do najmlajših, ki so vaši sinovi in pišejo v »Literarne vaje«, kakor je nekoč Srečko Kosovel pisal v »Novi Rod«.

A zakaj sem vam hotel prikazati to pisano galerijo? Saj vendar večina izmed nas vé za ta slavna imena preteklosti, saj vendar večina izmed nas pozna tvornost naših današnjih tukajšnjih

pisateljev, pesnikov, glasbenikov, slikarjev, igralcev in drugih umetnikov. Da, res je tako, pozna vse to, a priznati si moramo, da je bila zmeraj v narodu plast prebivalstva, ki je bila bolj zavedna, ki je bila bolj kulturna, zato ker biti zaveden pomeni biti bolj kulturn, pomeni biti psihološko globlji, humanistično širši. Ta kulturna, zrela in zvesta narodna plast je tista, ki je dajala prvi ton življenju skupnosti in potegnila za sabo tudi vse neznčajneže, plašljive, vse revne, ranljive dušice, ki so na tihem, oddaleč opazovale obnašanje ponosnih pokončnih slovenskih mož in žen. In danes velja isto tudi za naš položaj. Od nas kulturno razgledanih in po značaju močnih ljudi je odvisno, če bodo omahljivci ostali zvesti izročilu prednikov ali ne, od nas je odvisno, če bodo tisti, ki ob prvi priložnosti vtaknejo rep med noge, malo manj šeme, tako da se bodo vsaj sramovali egoizma in svoje plašljivosti.

BODIMO TRDNI IN PONOSNI

Prav gotovo, spomnili me boste na življenjske pogoje, na gospodarstvo, na ekonomijo. In rekel bom, da imate prav, a ekonomija in gospodarstvo nista vse. Takó je recimo res, da so južni Tirolci močni, ker jih je dosti in so gospodarsko krepki, a je prav tako res, da so narodnostno ponosni. Prav tako je res, kakor mi je pravil njihov deželni svetovalec, ko sem spomladi bil tam, da ne poznajo primera južnega Tirolca, ki bi postal Italijan. Seveda, mi smo drugačni, naš značaj ni značaj nemškega človeka, ki je, kakor je nekoč lepo rekla Marlene Dietrich, rojen za vojaka, vendar bi našemu značaju prav nič ne škodilo, ko bi se o vsaki lepi besedi, ki nam jo izreče tujec od ganjenosti ne stopili kot maslo na soncu. To velja za naša dekleta, katerim naši fantje marsikdaj res ne znajo govoriti o ljubezni kakor tuji ljubimci; a velja tudi za fanta, ki ob lepi tujki zgubi sleherno potezo prave močnatosti in večkrat postane pravcata mevža.

Gotovo soglašam s tem, da je gospodarstvo osnova vsega. In zato bi rekel našim vrlim vodilnim ljudem, našim sijajnim politikom in organizatorjem: Kdaj boste nehali z demagogijo in boste začeli resnično narodno misliti in ukrepati. Zakaj zelo prav je, da se zavzemamo za pravice in službe v administraciji, a izkustvo iz pretekle zgodovine nas uči, da smo si vse, kar je bilo pristno našega, zgradili sami. In takó bi bil zdaj skrajni čas, recimo, da bi si postavili nekaj svojih hotelov ob morju, in tukaj na kraški planoti, ki je povezana z morjem, tako da bi lahko na primer zaposlili mlade maturante, tako da bi zadržali doma vsaj nekaj tiste mladine, ki po koncu študija odide z doma.

In še marsikaj bi lahko gradili. Predvsem pa bi morali ceniti slovensko zemljo. Vsa povojna leta so se naše stranke bile za ideje, se teple za vzhod ali zahod, za napredek in za reakcijo — tujci pa so pustili, da se lasamo med sabo, tačas pa nakupovali zemljišča, ponekod kar na široko kupovali, da so jih kasneje razprodajali po sijajnih cenah. Veliko grehov so naši »ideologi« storili in veliko jih še delajo. A mislim, da je še čas, da utrdimo temelje svoje domačije, da se vsi skupaj lotimo reševanja naše prihodnosti. Potrebno je zato, da se vsi, ki se zavedamo svoje odgovornosti, odločimo za vztrajno delo, potrebno je, da se predvsem odločimo za to, da bomo sol našega življa, da bo zavoljo nas vse življenje dobilo nov smisel. In zakaj ne, lahko smo tudi malce neskromni in rečemo, da je bilo pravzaprav od nas, zvestih bralcev slovenskih knjig, od nas, zvestih obiskovalcev gledališča in kulturnih prirediteljev odvisno, če se je dobršen del naše mladine takó sijajno izkazal prav v teh kritičnih letih. Zato moramo nadaljevati po ti poti, po poti, ki so nam jo pokazali naši mladinci za časa črnih srajc, ko se je bilo treba skriti, če smo hoteli peti po slovensko. Saj se je naše partizanstvo začelo 1918. leta. In če drugi proslavljajo letos petdesetletnico v zvezi s tem datumom, če jo proslavljajo celó tako, da nas niti ne omenijo, potem naši zvesti in kulturni ljudje tako meščani kakor deželani ob ti obletnici upravičeno in z vzdignjeno glavo lahko rečejo, da je to obletnica njihove zvestobe, njihovega ponosa.

ZGLED ZVESTOBE NAŠI BITI

Da, in ta zvestoba, ta ponos je dragocena zapuščina, ki jo imamo od naših pesnikov in pisateljev, ki so kakor vsi pesniki in pisatelji sveta peli in pisali o splošno šloveskih vprašanjih, a so nam bili predvsem zgled zvestobe svoje biti. Oni

(Nadalj. na 6. strani)

Tržaškega

Ponovno potrebna splošna politična debata

V ponedeljek, 2. t. m., se je sestal na redni seji Svet Slovenske skupnosti. Deželni poslanec Drago Štoka, ki je zdaj tudi tajnik Slovenske skupnosti, je poročal o delovanju v deželni upravi, zlasti v zvezi z razpravami o obračunu za leto 1967 in proračunu za leto 1968. Pokrajinski odbornik Saša Rudolf je poročal o delovanju v pokrajinski upravi, pri čemer je posvetil posebno pozornost tistim točkam političnega in upravnega sporazuma s strankami leve sredine, ki zadevajo slovenske probleme. Po daljši razpravi sta bili poročili soglasno odobreni.

Tajnik Drago Štoka je nato poročal o bližnjih razgovorih z vodstvi strank leve sredine, od katerih se zlasti Krščanska demokracija zavzema, da bi na ravni krajevnih uprav prišlo do organskega sodelovanja med omenjenimi strankami in Slov. skupnostjo.

Med obširno razpravo je najprej spregovoril Drago Legiša, ki je izrazil mnenje, da bi morala Slov. skupnost na bližnjih razgovorih v prvi vrsti zahtevati splošno politično debato o načelnih problemih, da se ugotovi, ali ni prišlo pri določenih njenih partnerjih v zadnjem času do kakih odklonov glede na splošne politične smerice, ki so bile zlasti blede na manjšinsko problematiko določene v prejšnjih politično-upravnih sporazumih. Gre za to — je dejal Legiša — da se jasno ugotovi in preveri politična volja vseh partnerjev, kar je po njegovem potrebno predvsem glede na čudna izvajanja določenih predstavnikov večine med zadnjimi razpravami v deželni zbornici in glede na spremembe, ki so tudi

na Tržaškem nastale v zadnjem času v sestavi vodstev strank leve sredine. Šele ko bi razčistili načelna vprašanja, bi lahko prešli k razpravi o morebitnem organskem sodelovanju, ki ga je treba razumeti predvsem kot neposredno prevzemanje odgovornosti tudi po predstavnikih Slovenske skupnosti v vseh organih in ustanovah, kjer je ta del večine.

Izvajanja Draga Legiša so podprli in še poglobili ostali člani Sveta, med njimi Jože Škerk, Dušan Černe, Matej Poštovan, Rafko Dolhar. Na koncu je bila določena delegacija, ki naj pod vodstvom tajnika Štoka vodi razgovore z ostalimi strankami.

Svet je nato obravnaval določena organizacijska vprašanja in med drugim imenoval člana sveta Antka Terčona za organizacijskega tajnika. Na koncu je bilo še sproženo vprašanje o možnosti dejanskega udejstvovanja Slov. skupnosti na Goriškem.

Dolina:

Kako je z uresničevanjem občinskih sklepov?

Zadnja razširitev razlastitvenega področja Ustanove tržaškega industrijskega pristanišča, ki zavzema samo v dolinski občini 1.650.000 kv. m, je povzročil nov, globok družbeno-gospodarski pretres in prav gotovo predstavlja neprecenljivo gmočno in narodno škodo za naše slovensko ljudstvo.

Mislimo, da se politični stranki, ki sta na oblasti v dolinski občinski upravi — komunistična in socialistična — v zadostni meri ne zavedata pomena in vpliva, ki ga že ima in ga bo še bolj imela ta globoka preobrazba na občino in njene prebivalce, kajti drugače bi gotovo krepkeje in bolj odločno posegli v sedanje dogajanje. Zadnji dogodki okrog športnega igrišča zgovorno potrjujejo našo trditev, saj zares ne moremo razumeti, kako da je občinska uprava pristala na zasledbo športnega igrišča — edinega v vsej občini — čeprav ni bilo za to nobene sile. Igrišče namreč sedaj služi kot parkirni prostor podjetju CINTI iz Ancone. Njegovi tovornjaki pa bi lahko tudi druge parkirali in bi bilo tako omogočeno domačim športnikom polno športno udejstvovanje. Ali res ni bilo mogoče vskladiti obeh potreb. Ali je bilo res potrebno tako brezobzirno žrtvovati domači šport na oltar industrijskega mola? Kje so pri tem bili pristojni občinski organi?

Pri sedanjem družbeno-gospodarskem pretresu in spreminjanju niso prizadete samo športne koristi, temveč tudi drugi činitelji. Danes hočemo opozoriti na dva važna sklepa dolinske občinske uprave, ki sta bila sprejeta dne 12.12.1967, oziroma 29.12.1967, torej pred letom dni, in o katerih bi radi vedeli, kako je z njihovo uresnitvijo. Ta sklepa namreč predvidevata vrsto obveznosti v korist dolinske občinske skupnosti, ki bi morala po mnenju same občinske uprave vsaj delno odtehtati škodo za razlašena zemljišča in za vse, kar bo temu sledilo.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

GOSTOVANJE MESTNEGA GLEDALIŠČA

LJUBLJANSKEGA

PETER SHAFFER

ČRNA KOMEDIJA

(Black Comedy)

Prevedel: DUŠAN TOMSE

Scena: A. LAVRENCIČ

Kostumi: A. BARTLOVA

Svetovalec za gibe: ANDRES VALDES

Jezikovno vodstvo: JANKO MODER

Režija: MIRAN HERZOG

V petek, 6. decembra ob 21. uri - Abonma premierski in dijaški

V soboto, 7. decembra ob 20,30 - Abonma red A in športni

V nedeljo, 8. decembra ob 16. uri - Abonma red B (nedeljski popoldanski) in okoliški.

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma; v nedeljo eno uro pred pričetkom predstave. Rezervacije na tel. 734-265

Nabrežina:

OB 20-LETNICI SMRTI PESNIKA IGA GRUDNA

Nabrežinsko prosvetno društvo je v nedeljo, 1. t. m., priredilo spominsko proslavo ob 20-letnici pesnika Iga Grudna, rojaka iz Nabrežine, po katerem se društvo tudi imenuje. Predsednik Antek Terčon je v svojem nagovoru povezal to obletnico tudi s 100-letnico ustanovitve prve čitalnice v Nabrežini ter hkrati s 25-letnico množičnega upora proti fašizmu. Njegova temperamentna izvajanja so se zaključila s toplim pozivom na vse slovenske rojake, zlasti pa na izobražence, naj krepko sodelujejo pri kulturno-prosvetnem delu in pri splošnih prizadevanjih za narodni obstoj ter razvoj.

Pomemben govor je nato imel naš tržaški slovenski pisatelj, prof. Boris Pahor, čigar izvajanja so vzbudila pravo navdušenje med vsemi poslušavci. Govor zato v celoti objavljamo na 3. strani.

Zbor »J. Gallus« je nato priredil krasen koncert, med katerim je pod vodstvom Ubalda Vrabca in njegovega namestnika Janka Obada izvajal ljudske in umetne pesmi. Ubrano, mojstrsko podano petje je navdušilo poslušavce, ki so tokrat napolnili dvorano.

Sklepa med drugim predvidevata, naj se vodstvo nove tovarne »Veliki motorji« pismeno obveže, da bodo imeli pri zaposlitvi prednost domačini. Te obveze najbrž še ni in je po besedah dolinskega župana, o čemer smo pisali v številki z dne 21.11.1968, tudi ne bo, saj za domačine, kot je dejal, ne bo kruha. Sklepa nadalje predvidevata naslednje prispevke za dolinsko občino kot protidajatev za povzročeno škodo:

1) 60.000.000 lir za uravnovešanje občinskega proračuna; 2) 10.000.000 lir za sestavo regulacijskega nazrta, ki naj bi med drugim predvideval tudi lokacijo športnega igrišča, telovadnice itd.; 3) 150.000.000 lir za gradnjo športnega igrišča in vseh naprav; 4) 25 milijonov lir za kopališče v Boljuncu; 5) 62 milijonov lir za poljske ceste, javno razsvetljavo, kanalizacijo itd.; 6) 28.000.000 lir za ureditev zelenega pasu med novo tovarno in naseljem, za ureditve vode itd.; 7) 200 milijonov za potrebe kmetijstva, vrtnarstva, vinogradništva itd.; 8) 200.000.000 lir za zgradnjo kulturnega doma. Skupno bi torej prejeli 735 milijonov lir.

Mislimo, da ima naša javnost pravico po enem letu, odkar so bili ti sklepi sprejeti, vedeti, kako je z realizacijo tega obširnega programa, zlasti če, kdaj in kako se bo začel uresničevati.

To je danes poglavito vprašanje, ki bi moralo biti predmet obširne razprave najprej na ravni strokovnjakov za posamezna področja (urbanistika, kmetijstvo, šport, kultura, prosveta itd.) in nato na ravni pristojnih občinskih organov, ki konec koncev edini imajo pravico in dolžnost, da o teh zadevah slepajo. Resnemu in temeljitemu proučevanju in reševanju te problematike prav malo morejo koristiti množične javne konference, zlasti če se sklicujejo za obravnavanje le dela celotne problematike, kot je zgovorno pokazala konferenca z dne 1. t. m. v Boljuncu.

NADŠKOFOVI OBISKI

Nadškof Cocolin nadaljuje svoje živahne obiske po goriških mestnih farah. Prejšnji teden je imel verski in socialni sestanek s farani nove župnije svete Ane v jugovzhodnem mestnem delu, zadaj za kapucini. Župnija sv. Ane še nima lastne cerkve, zato je moral nadškof maševati v večji osnovne šole.

Po službi božji so se farani zbrali v šoli, kjer jim je nadškof razkazal načrte stavbenika Riavica za župnijske gradnje. Dela je prevzela družba Ars et labor iz Torviscosa za 93 milijonov lir.

Isti dan popoldne je nadškof obiskal tudi drugo novo goriško mestno faro »Naše luške Gospe« v okolišču ločniškega mosta. Nadškof je tu najprej blagoslovil temeljni kamen za novo cerkev. Potem pa je imel z župljani razgovor o nadaljnjih zgradbah, potrebnih za farno življenje, kot so prosvetni dom, športno igrišče in podobno.

GORIŠKO ANDREJEVANJE

Letošnji sejem svetega Andreja je prekosil po živahnem živčanju in številu obiskovalcev lanskega in še katerega prej. Pomagala je najbolj boljša organizacija in v prvi vrsti lepo predzimsko vreme, kakršno se je pokazalo v tem času le malokatero leto.

Seveda, to so predvsem ugotovitve goriških trgovcev, in še to starejših, stoletni goriški sejem ni več pravi sejem v trgovskem pomenu nekdanjih časov, ko so ljudje z dežele vozili v Gorico svoje pridelke

Iz Trsta

»SLOVENSKA ČITALNICA PRI SV. IVANU 1868 - 1968«

Slovensko prosvetno društvo »Slavko Škamperle« pri Sv. Ivanu je priredilo te dni proslave za stoletnico Slovenske čitalnice v tem predmestnem, nekdanj čisto slovenskem kraju, ki pa ga je mesto že skoraj pogoltnilo in zmlinčilo v gmoti grdihi serijskih »ljudskih hiš« za tržaški in priseljeni proletariat druge narodnosti. Vendar slovenstvo pri Sv. Ivanu še živi in kljubuje usodi, za kar nam je dokaz prav živahno delovanje društva »Slavko Škamperle« kot tudi nedavno odprtje novega katoliškega prosvetnega doma.

Za stoletnico omenjenega prvega slovenskega prosvetnega društva pri Sv. Ivanu je izdalo društvo »Slavko Škamperle« čedno brošuro v obliki revije na 80 straneh, v kateri je prikazana v besedi in sliki zgodovina slovenskega prosvetnega delovanja pri Sv. Ivanu, napisana po dokumentih in spominih. Uvodno pesniško besedo je napisal Marko Kravos. Zelo zanimiva je tudi obilna fotografska dokumentacija. Brošuro je uredil Lojze Abram.

Dobiti jo je v Tržaški knjigarni po ceni 500 lir. Priporočamo.

—0—

V nedeljo, 8. decembra 1968

SLOVENSKI TABOR

Pri Sv. Ivanu v Trstu, v novem Marijinem domu. Začetek ob 17. uri

Na sporedu je

Nastop pevskih zborov — Pisatelji od Sv. Ivana — Geslo Tabora — Predstava Pregljavih »Božjih mejnikov«

Dejanje igre se origrava v Istri

in v mestu nakupovali vse potrebno za vse leto. Takrat so stali kmetijski vozovi z volovsko vprego od Travnika in Kašela, kjer je bilo središče sejmarskega vrveža, do »Rajha« na Kornu in do »Mihe Malte« proti Soči; Kraševci so imeli svoje sejmarstvo oddaljeno pri »Belem konjiču«, medtem ko so se Vipavci ustavljali na »Starem« placu, na velikem dvorišču gostilne »pri Zvezdi«. Pa še teh ni več danes, kot ni več nekdanjega sejma.

Takrat so prihajali in odhajali sejmarji z naloženo volovsko vprego, naloženo z vsem potrebnim za hišo in dom. Danes pa pride na sejem na tisoče in tisoče avtomobilov, vrnejo pa se s kako veliko kartonsko škatlo z »bambolo« ali s steklenico z dobrodelne tekme in s številnimi zavojčki v pisanih papirjih. Če pa vprašate trgovca, kako je bilo kaj letos s kupčijo spričo tolikšne množice z vseh štirih vetrov, skomigne z rameni, češ dosti dima, malo pečenke.

Vendar si letos tudi pri tem kupčevanju opazil ali bolje slišal novost. Po trgovinah, posebno v veleblagovnici »Standi« se je iz velike gneče kupovalcev slišala najbolj naša govornica. Saj ni nič čudnega, ko so pa našli v prvih treh sejmskih dneh preko dvesto tisoč obmejnih prehodov.

Prav dobro sta pa bili urejeni razstavi znamk in starega denarja v dvorani bivšega Trgovskega doma. Med udeleženci so bili poleg domačih tudi razstavljavci iz Avstrije in iz Jugoslavije. Nekateri od teh so prejeli tudi častne nagrade.

Velik drenj je bil tudi na razstavišču poljedelskih strojev, še bolj pri srečkanju na trgu in na vinski razstavi v zaprtih prostorih za pokritim trgom. Letos je bil tja vstop prost, kar je privabilo še več vnetih pokušalcev naših vin in prigrizkov.

Plešivo

ZA MEJNI PREHOD

Mejni prehod med krminskim okrajem in briškimi vasi je še vedno živo in nerešeno vprašanje. Obstajajo sicer obmejni bloki za prehode s prepustnicami in dvo-lastniškimi dovoljenji, toda potrebnega prehoda prve vrste s potnimi listi na tem odseku še ni. Priti iz Brd v Krmin ali obratno, s potnim listom, ki omogoča stalni vsakodnevni prehod, je težavna in dolga zadeva. Potniki morajo napraviti v tem slučaju dolgo pot in ovinek v Gorico, dalje preko Solkana v Plave in tam okoli po strmi in ozki cesti proti Koradi na Vrhovlje in spet nizdol proti Kojskemu ali Medani.

Zato je že večkrat nastopil krminski občinski odbor z željo in zahtevo, naj se prehod pri Plešivem spremeni v prehod prve vrste, to se pravi v mednarodni in s potnim listom. Krminski občinski upravniki so se v tej zadevi razgovarjali že večkrat z novogoriškimi upravniki in so se strinjali, da je treba povzdigniti blok na Plešivem v prvorazreden.

GLEDALIŠKO GOSTOVANJE

V nedeljo popoldne in zvečer je gostovalo gledališče iz Nove Gorice v prosvetni dvorani »pri Pajku«. V Babičevi režiji je pred-

Iz Goriške

vajalo Goldonijevo veseloigro »Tast po sili« v škedenjskem narečju.

Igra je izredno lepo uspela, posebno v glavnih vlogah. Mojstrsko in duhovito jo je tudi Babič postavil na oder. Gledavcem je izzvala poldrugo uro prav prisrčnega smeha.

Igralska skupina iz Nove Gorice je dokazala vse možnosti in sposobnosti, da postane stalno gledališče, kar upamo, da ji bo tudi kmalu uspelo.

Gledavci so obakrat napolnili sedeže v dvorani.

PETKOVI VEČERI

V peter je nadomestil predavatejski večer v dvorani kluba »Simon Gregorčič« celovečerni film »Kozara«. Prikazuje slike iz narodnoosvobodilnega boja.

Prihodnji večer pa je na sporedu literarni večer mladih literatov iz obeh Goric in iz Trsta. Ta kulturna tekma ali boljše primerjava utegne biti prav zanimiva.

V isti dvorani razstavlja svoje slike tudi naš mojster Andrej Košič.

Sovodnje

ZA NERAZCEPLJENOST OBČINE

Pisalo in govorilo se je že dosti o nevarnosti, da se središče sovodenjske občine razcepi na dve polovici z novo nameravano avtomobilsko cesto. Po načrtu bi ta važna, široka prometna žila tekla preko sredine Sovodenj tako, da bi severna polovica vasi imela le težek prehod do južne. Speljati jo nameravajo preko nogometnega igrišča in kraja, kjer stoji sedanja osnovna šola.

O zadevi je razpravljajal prejšnji petek na izredni seji tudi sovodenjski občinski svet. Velika večina svetovavcev je ugotovila, da bi se po tem načrtu razbila farna, občinsko-upravna in tudi kulturna skupnost Sovodenj. Prav ob cesti bi se nahajali cerkev, vrtec, posojilnica, šola in orožniška postaja. Na prostoru, ki ga cestni načrt zajema, je nameravala občina postaviti kulturni dom s telovadnico in drugimi pritliklinami, tam naj bi stalo tudi novo poslopje za osnovno šolo. Ves ta načrt je pa sedaj ogrožen. Občinski možje in tudi občinarji nikakor niso protivni zgradnji avtomobilske ceste, toda zahtevajo naj ustrezna oblastva najdejo bolj ugodno smer, ki ne bi presekala vasi in ogradila njen razvoj ter celovito skupnost, to tudi v etničnem oziru.

Zadeva ceste skozi Sovodnje je prišla tudi na torkovo sejo deželne sveta. Odbornik Masutto je izjavil, da so vzeli na znanje vse predloge za novo smer avtomobilske ceste, da pa bodo nastale težave.

Mi pa mu odgovarjamo, da je treba v korist prebivalstva tudi težave premostiti in to v našem slučaju ni pretežko.

PRIZNANA URARNA IN ZLATARNA

ŠULIGOJ

Ustanovljena leta 1908

se priporoča za obisk v prenovljenih prostorih
v Carduccijski ulici 49 - Gorica - Telefon 5657

Zastopstvo »LONGINES«

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Na robu revije pevskih zborov v Rojanu

17. novembra je bila v Rojanu revija nekatere zborov, ki so včlanjeni v Zvezi cerkvenih pevskih zborov v Trstu. Nastopilo je devet zborov, in sicer iz Bazovice, Boršta, Mačkolj, Rojana, Novega sv. Antona, Sv. Ivana, Fantje izpod Grmade in še dekliški zbor slovenskih skavtinj in moški oktet iz Trsta. Torej pevci iz precej obsežnega pasu od Mačkolj do Slivnega in Devina.

V zvezi s tem smo postavili dr. Zorku Hareju, pod čigar vodstvom so nastopili zbori na reviji v Rojanu, nekaj vprašanj, na katera nam je ljubezno odgovoril.

Kakšen je namen te zborne revije?

Kakor je bilo v uvodnem govoru na reviji poudarjeno, je namen te revije, da zbori dokažejo, kolika je njihova zmogljivost, marljivost pri pevskih vajah, koliko je zanimanje zborovih članov za pevsko tehniko in kakšen je njihov odnos do kulture sploh.

Zveza teži za tem, da bi bili njeni člani po glasu in srcu pravi pevci in ne samo ljudje, ki v niz svojih razvedril uvrščajo tudi zborovsko petje in s tem obrobni diletantstvom ponižujejo umetnost, ki ji v lestvici umetnosti gre morda najvišje mesto. Pa tudi naši dobri pevci se po večini ne prebijejo do zadostne tehnične prakse, da bi mogli o njih upravičeno reči, da so učinkoviti posredniki zborovske umetnosti. In vendar lepo petje budi in razvija v človeku telesne in duhovne sile in bi mu bilo treba zato posvečati vso skrb in nego.

To pa je seveda že stvar glasbene vzgoje. Kaj mislite o tem?

Prvo metodično glasbeno vzgojo bi morala nuditi otroku že osnovna šola. Mlad človek bi moral imeti že dovolj trdno tehnično osnovo, na katero bi naslonil svojo pevsko umetnost. Nekateri antični narodi so pri oblikovanju doraščajoče osebnosti polagali veliko važnost prav na glasbeno vzgojo. Tudi nekatere nove sodobne države po-

spešujejo zborovsko petje iz narodnostnih in socialnih razlogov, ker to družijo ljudi različnega svetovnega nazora, porekla in različne veroizpovedi.

Kako je po vašem s tem pri Slovencih?

Zdi se mi, da je pri Slovencih zborovstvo nekaj prirodnega in, če ga gojimo, krepimo svoj narodni značaj. V ta okvir je treba postaviti letošnji tečaj za pevovodje, učitelje petja in pevce, ki se hočejo spopolniti v pevski tehniki.

A še drug namen zasleduje Zveza v svojih pobudah: iskanje novega glasbeno pevskega izraza. Od tod priporočilo zborom, naj iščejo in izvajajo tudi nove skladbe, od tod lanski natečaj za izvirno božično vokalno skladbo in sploh želja po novi stilni smeri, ki bi prizadela in ganila današnjega človeka, ki živi v sedanjih kulturnih, političnih in socialnih razmerah.

Je zborovsko petje tudi v času današnje gospodarske blaginje še vedno aktualno?

Seveda je današnja gospodarska blaginja in iz nje izvirajoče udobno življenje pogosto v nasprotju z discipliniranim delom in urejenimi napori, po katerih se javlja in uresničuje človeški duh; vendar je prepletanje snovnega in duhovnega nenehno, tako da preplavi stvari, kakor se zdi, da je nastopila danes, sledi duhovni preporod; in tudi v dozdnevno najslabših časih je klic duha vedno živ in pričujoč in se pri nas javlja tudi in predvsem z zborovsko glasbeno umetnostjo.

V OCENO SMO PREJELI:

»Slovenska proza 1945-1965«, izdala in založila Slovenska matica. Ljubljana 1968. 408 strani.

»Economic development in Yugoslavia«. Mednarodna štampa. Beograd 1968. Brošura, 60 strani.

Ljubo Sirc: »Nesmisel in smisel«. Pika Print. London, 190 strani.

»Pastirček«, mesečnik za slovensko mladino na Tržaškem in Goriškem. St. 2.

Domenico Pastorello: »Dialogo«, pesmi. Fos-surmer. 56 strani.

Novi glavni urednik turinskega dnevnika »Stampa« je postal dr. Alberto Ronchey. Dosedanji glavni urednik Giulio De Benedetti je stopil v pokoj. »La Stampa« je najbolj razširjen italijanski dnevnik in eden najresnejših.

Pisatelj in narodno občestvo

(Nadaljevanje s 3. strani)

so nas tolažili v stiski, so nas, kakor Cankar, opsovali, če je bilo treba, a so nam s svojo veličino utrjevali samozavest, utrjevali v nas vero v slovenstvo.

Univerzitetni profesor dr. Slodnjak, ki je pred dnevi predaval v Kulturnem domu, je na tem predavanju rekel, da so bila dela slovenskih pisateljev slovenskim ljudem kakor sveto pismo. Da. Res je tako. Kakor so Judje tudi za svoje narodno življenje iskali potrdila v Stari zavezi, tako smo mi zmeraj ne samo ljubili svoje pisatelje in pesnike, ampak predvsem verovali vanje. Zato je bilo samó po sebi razumljivo, da smo se tudi v pretekli vojski bojevali v Cankarjevem, Gregorčičevem, Kosovelovem imenu!

A glejte, ne bi hotel končati niza teh nekaj misli, ne da bi Vas spomnil na pomembno resnico, da je po koncu druge svetovne vojske, takrat, ko se je naša usoda obrnila čisto drugače, kakor smo pričakovali, zrasel med nami pisateljski rod kakor nov, odrešen čudež.

Če bi naša duša ravnala po utilitaristični logiki, če bi ravnala na osnovi nekega deloma razumljivega egoizma, potem bi mi danes ne imeli ne pesnikov ne pisateljev v svojem jeziku. Ker pa ima življenje slovenskega duha svojo posebno, lahko rečemo čudovito zakonitost, je naše občestvo mimo vseh ekonomskih, gospodarskih, političnih in strankarskih resnic in neresnic dalo iz

»LA BATTANA«

Izšla je 16-17. številka revije »La Battana«, ki jo izdaja EDIT, založba italijanske manjšine v Jugoslaviji, s sedežem na Reki. Ureajo jo Lucifero Martini, Eros Sequi in Sergio Turconi.

Glavni del te številke sestavljajo referati s 4. jugoslovanskega-italijanskega srečanja pisateljev v Umagu, od 20. do 23. junija letos. Na njem je sodelovalo 10 pisateljev iz Italije in 10 iz Jugoslavije, poleg pisateljev italijanske manjšine. Med jugoslovanskimi pisatelji so bili tudi Slovenci Miroslav Košuta, Franci Zagoričnik in Ciril Zlobec. Tudi njihovi referati, prevedeni v italijanščino, so objavljeni v tej številki revije. Na sestanku so obravnavali temo »Pisatelj in poetika«.

Ostali del revije obsega esej Ariana Spatole, o »Položaju italijanske avantgardne poezije« s pesniškimi prispevki in kulturno kroniko.

Revijo »La Battana« je dobili v Tržaški knjigarni.

RAZSTAVA SLIK Z MOTIVI IZ JUGOSLAVIJE

V galeriji Balestrieri v Largo Treves v Milanu je razstavljala od 16. novembra do 1. decembra slikarka Laura Quatrini Zaccaria svoje slike z motivi iz Jugoslavije, zlasti iz Bosne. Tamkajšnja divja, slikovita pokrajina in ljudje, ki so še vse primitivni in naravni, povezani z naravo, so jo očarali zaradi svoje neposrednosti. Tem vtisom odgovarjajo tudi barve njenih slik, vedno v skladu z motivom in razpoloženjem.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

DANILO GORINSEK

RDEČA KAPICA

vesela pravljica v treh dejanjih

Scenograf: DEMETRIJ CEJ

Kostumograf: ANJA DOLENCEVA

Glasba: ALEKSANDER VODOPIVEC

Režiser: JOZKO LUKES

Premiera

V sredo, 11. decembra, ob 16. uri.

Ponovitve:

V četrtek, 12. decembra, ob 16. uri.

V petek, 13. decembra, ob 16. uri.

V nedeljo, 15. decembra, ob 16. uri.

V ponedeljek, 16. decembra, ob 16. uri.

V torek, 17. decembra, ob 16. uri.

NATEČAJ ZA IZVIRNO SLOVENSKO ZBOROVSKO SKLADBO

Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici razpisuje natečaj za izvirno skladbo svetne vsebine.

Čl. 1. POGOJI NATEČAJA:

- Natečaja se lahko udeležijo slovenski avtorji v zamejstvu.
- Predložene skladbe morajo biti izvirne ter še neobjavljene (ne priredbe narodnih pesmi).
- Skladbe morajo biti napisane za mešani ali moški zbor in primerne za izvedbo amaterskih zborov. Skladbe naj po trajanju ne presegajo normalne zborovske pesmi.

Čl. 2. NACIN UDELEŽBE:

- Udeleženci natečaja morajo poslati štiri izvode natečajnega dela, ki naj bodo označeni z geslom ali psevdonimom. Geslo ali psevdonim mora biti napisan tudi na posebni priloženi pisemski ovojnici, v kateri naj bodo podatki o avtorju in njegov naslov.
- Vsa dela je treba poslati v priporočenem pisnu na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete, ul. XX. septembra, 85, 34170 Gorica, vsaj do 31. marca 1969.
- Vsak avtor lahko pošlje več skladb. V tem slučaju pa mora biti vsaka skladba označena z različnim geslom ali psevdonimom in odpisana kot posebna pošiljka.

Čl. 3. OCENJEVALNA KOMISIJA:

Predložene skladbe bo ocenila posebna strokovna komisija treh članov.

Čl. 4. NAGRADE:

Prva nagrada znaša 30.000 lir, druga pa 20.000. Posamezni avtor lahko dobi le eno nagrado.

Strokovna komisija bo lahko poleg nagrajenih izbrala še druge skladbe in jih priporočila zborom.

Čl. 5. DODATEK:

Po možnosti bo ZSKP prejete skladbe tudi izdala in založila, seveda, če bodo avtorji soglasni.

Obe nagrajeni skladbi bosta izvajani na prihodnji cecilijanki.

Odbor ZSKP v Gorici, dne 5. dec. 1968

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

BOR : C.G.S. 7:2

E. Bole in E. Košuta še vedno brez poraza

Tudi v mestnem derbiju proti močni ekipi Centro Giovanile Studenti so borovi pingpongaši slavili gladko zmago. S tem so ostali edina nepremagana ekipa v svoji skupini B Lige z dobrimi upi, da prvo mesto v lestvici ohranijo do konca prvenstva. V treh doslej odigranih srečanjih so namreč, poleg šibke ekipe Recoaro iz Bocna, gladko odpravili oba najnevarnejša tekmeča za vstop v A ligo, moštvo Nosari iz Bergama in C.G.S. iz Trsta.

Ce jim bo to uspelo tudi v povratnem kolu-potem bo toliko zaželeni cilj A lige končno dosežen. Ostali dve ekipi, Fasolin iz Bergama in Fiorente iz Luga, ne bi smeli namreč predstavljati težje ovire, če bodo borovi namiznoteniški igralci ohranili sedanjo odlično formo. Tudi proti ekipi C.G.S. sta Edi Bole in Edi Košuta brez težav premagala vse tri nasprotnike. Tomšič se je razigral šele v zadnjem srečanju proti Divu, medtem ko je moral proti Venutiju in Kocku utrpeti poraz. Vendar tudi njegov nastop je pozitiven, saj je z dosego točke prispeval k izdatnejši zmagi svoje ekipe. Prihodnjo nedeljo bodo borovi pingpongaši počivali. Nastopili bodo spet 15. decembra na domačem igrišču proti ekipi Fasolin iz Bergama.

Posamezni izidi:

Tomšič - Venuti 0:2 (18, 15)
Bole - Divo 2:1 (-18, 12, 18)
E. Košuta - Kock 2:0 (19, 18)
Tomšič - Kock 0:2 (12, 19)
Košuta - Divo 2:0 (12, 9)
Bole - Kock 2:0 (20, 14)
Košuta - Venuti 2:1 (12, -16, 13)
Tomšič - Divo 2:1 (-18, 12, 14)

Tesen poraz košarkarjev

Preteklo nedeljo so borovi košarkarji, ki nastopajo v promocijski ligi igrali v Trzinu proti takojšnji ekipi Hannibal. Borovci so sicer tesno izgubili s 40:46 (23:25), vendar je tega največ kriv zelo pristranski sodnik. Slednji je plavim neprestano piskal osebne napake, medtem ko je grobo igro domačinov povsem prezrl. Tako so imeli Ambrožič, Sancin in Zavaddal kar sredi prvega polčasa štiri osebne napake, kar je bilo seveda za Bor usodno. Čeprav okrnjeni, so se borovci uspešno upirali domačinom, ki se morajo tokrat za zmago zahvaliti predvsem sodniku.

Bor je nastopil v sledeči postavi: Sancin Fabjan 2, Rudeš 13, Spacal 13, Starc 1, Sirk 2, Kralj 2, Ambrožič 3, Zavaddal 4.

Iz Gorice

SEDMI MEMORIAL M. FILEJ - 1968

Namizni tenis

Zaključil se je tudi turnir v ping-pongu. Prehodni pokal je spet odšel na Tržaško: osvojila ga je ekipa iz Nabrežine (Sokol), ki se je predstavila z mladimi, toda močnimi igralci; ti so tudi odnesli prva mesta v obeh kategorijah.

Rezultati:

CLANI: 1) Cattonar (Sokol), 2) Cotič B (Hrast Doderdob), 3) Lavo (Sokol), 4) Sossou D. (Dij. dom, Gorica).

MLADINCI: 1) Ukmar P. (Sokol), 2) Komel (Dij. dom), 3) Černič L. (Hrast); sledijo še drugi.

EKIPE: 1) Sokol Nabrežina A, 2) Hrast Doderdob, 3) Dij. dom A, 4) Sokol B; sledijo še druge.

RAZPIS TEKMOVANJ

Streljanje z zračno puško

Tekmovalci, posamezniki, moški in ženske, bo do razdeljeni v dve kategoriji: mladinci (1952 in mlajši), člani (1951 in starejši). Prvi trije v vsaki kategoriji bodo prejeli svetinje.

Ekipno streljanje

Ekipa sme imeti največ tri strelce, ki so lahko moški ali ženske, mladinci ali člani.

Prva ekipa bo prejela prehodni pokal. Tekmovanje se bo začelo v soboto 14. decembra ob 8. zvečer v prostorih Katol. doma. Vpisovanje na naslov S. Z. Olimpija - Kranner, Gorica, ul. Favetti 24, telefon 86631 ali pa pol pure pred začetkom tekmovanja. Vpisnina znaša 50 lir za posameznika in 10 lir za ekipo.

Kolesarske tekme

Letos bodo vključene v Memorial tudi tekme s kolesi. Vršile se bodo v nedeljo 15. decembra dopoldne. Tekmovalci bodo razdeljeni v tri kategorije: naraščalniki (1954 in mlajši), mladinci (1953, 1952, 1951), člani (1950 in starejši). Sistem tekmovanja: na čas (na kronometer); to se pravi, tekmovalci bodo startali posamič s presledkom ene minute. Prvi trije v vsaki kategoriji bodo prejeli svetinje. Tekmovalci naj se zberejo ob deseti uri dopoldne v Katol. domu.

Ekipno tekmovanje: ekipa mora imeti tri tekmovalce (njihova imena morajo biti javljena pred začetkom tekme). Prva ekipa v vsaki kategoriji bo prejela svetinje.

Dovoljeno bo kolo vsake vrste (toda z ne več kot tremi prestavami). Proga bo merila okrog 3 km za naraščalnike in okrog 6 km za ostale (verjetno bo vodila iz Gorice preko Oslavja v Števerjan).

Vpisovanje ob desetih v nedeljo v Katol. domu ali pa že prej telefonsko (št. 86-631).

ODBOR ZA PROSLAVO 80-LETNICE USTANOVITVE ŠOL CIRIL-METODOVE DRUŽBE

vabi vse nekdanje učitelje in učence, ki so zahajali v šole te družbe pri Sv. Jakobu in v ulici Acquedotto, da se udeležijo

družabnega večera — srečanja

ki bo dne 8. decembra ob 16. uri v dvorani na stadionu »I. MAJ«, Strada di Guardiella št. 7, pri Sv. Ivanu.

Ker je kljub vsem naporom odbor mogel zbrati le malo naslovov, ni v stanju, da dostavi vsem osebna vabila. Zato je vabilo, objavljeno v časopisu, veljavno za vse bivše učitelje in učence ter seveda tudi za njihove družine in prijatelje. Formalna vabila pa bodo na razpolago pri vходу. PRIDITE VSI NA TO SREČANJE!

Odbor

Sodobno kmetijstvo

Podpore za žlahtne kulture

Deželni kmetijski zakoni, ki so nastali v dopolnilo državnih, nudijo tudi malim kmetom možnost, da si preuredijo svojo obdelovalno površino, tako kot zahteva razvoj kmetijstva. Posebno pozornost posveča deželna kmetijska politika razvoju žlahtnih kultur, torej vinogradništvu, cvetličarstvu, vrtnarstvu in sadjarstvu. Prav žlahtne kulture odpirajo tržaškemu kmetijstvu največ možnosti za razvoj, saj je prodaja žlahtnih pridelkov na tržaškem trgu zaradi naraščajočega povpraševanja povsem zagotovljena. Naši kmetovalci lahko pridejo do zanesljivega zaslužka. Ustanovitelji zadružnega hleva v devinsko-nabrežinski občini so imeli med drugim pred očmi ravno to dejstvo. Zadružni hlev bo na eni strani rešil kmetovalca suženjske prisotnosti na kmetiji, na drugi strani mu bo dal več časa za donosnejše kulture.

Denarni prispevki za vinogradništvo

Deželni zakon z dne 30. decembra 1967 št. 29 predvideva denarne prispevke na področju vinogradništva, in sicer do 50 odst. dopustnih izdatkov. Prispevke prejmejo vsi tisti, ki zasadijo specializirane vinograde. Vinograd mora odgovarjati strokovnim določilom Kmetijskega nadzorništva. Čemu je to potrebno? Na eni strani gre za kakovostno izboljšanje pridelkov, kar je moč doseči z izbiro tistih vrst trt, ki so za tržaško pokrajino najbolj primerne. Z zmanjšanjem števila vrst bo mogoče doseči tudi tisto poenotenje in tipičnost pridelka, ki edino omogoča, da pride vino nekega določenega predela do prave veljave. Prvilen nasad pa na drugi strani omogoča obdelovanje z mehaničnimi sredstvi in s tem omogoča tudi znižanje proizvodnih stroškov. Vinogradi morajo biti zasajeni v predpisanih razdaljah in to z žlahtnimi trtami in izbranimi sadikami. Te morajo biti opremljene s potrdilom o jamstvu, iz katerega je razvidno, da sta divjak in cepič različna. Takšne izjave izdajajo tehnični organi kmetijskega nadzorništva.

Novi vrtnarski in cvetličarski nasadi

Prispevki se podelijo posameznim ali združenim kmetovavcem tudi za zasaditev smotrskih sadovnjakov. V tržaški pokrajini

so predvsem pomembni prispevki za pobude na vrtnarskem in cvetličarskem področju. Prispevek se nanaša na nepremičnine naprave (rastlinjake) in tudi na premične cvetličarske naprave (za stroje za sterilizacijo zemlje, za razne gonilne in obdelovalne stroje, za stroj za boj proti rastlinskim zajedalcem itd.). Prispevki so predvideni tudi za urejanje zemljišč, vključno s podpornimi zidovi in za namakalne naprave.

Znano je tudi, da dobijo podobne prispevke tudi posamezni ali združeni kmetovalci za pakup čebulic, korenin ali semen predvidenih vrtnarskih in cvetličarskih vrst.

Zakon daje sicer prednost neposrednim obdelovalcem, prispevke pa lahko dobe tudi vsi tisti, ki se ukvarjajo z vinogradništvom oziroma vrtnarstvom in cvetličarstvom postransko. Prav v tem se tudi deželni zakon razlikuje od podobnega državnega zakona. Kar se tiče vinogradov, pridejo v poštev vinogradi, ki merijo najmanj 500 kv. metrov. Za vrtnarske in cvetličarske nasade pa znaša najmanjša površina 1000 kv. metrov. Glede na težave pri obdelovanju kraških tal, je v tržaški pokrajini možno izvesti dela v teku dveh let.

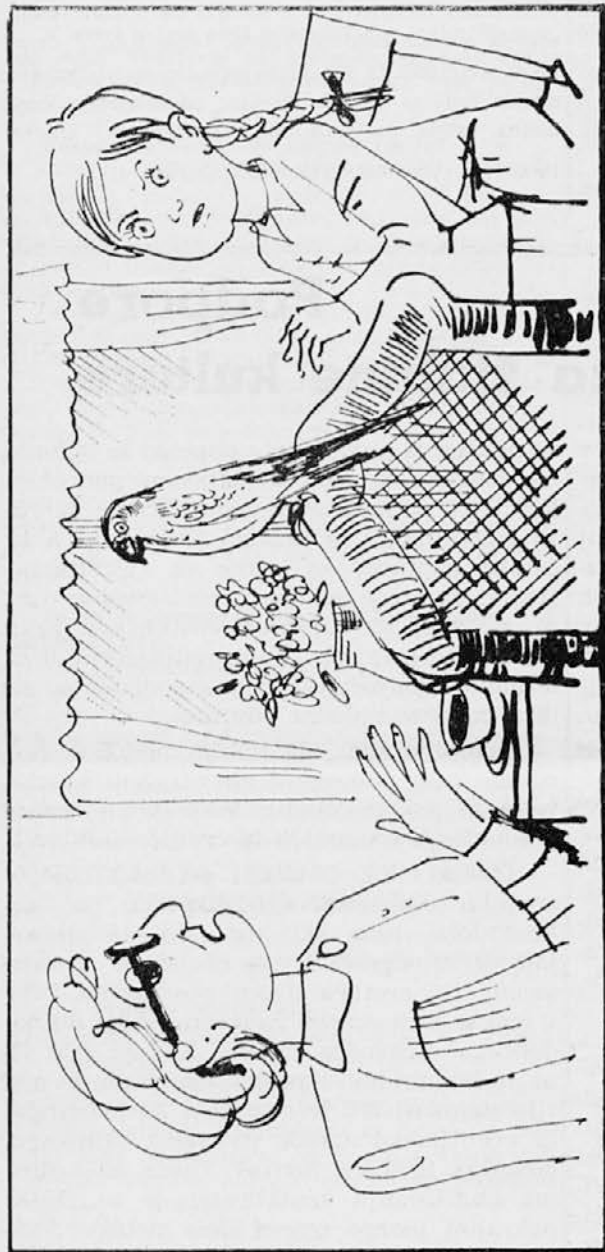
Kaj je treba še vedeti?

Prošnje je treba napisati na kolkovanem papirju (kar opravijo uradniki kmetijskega nadzorništva) in jih nasloviti na deželno odborništvo za kmetijstvo. Za dela in naprave, ki ne presegajo vsote 1.500.000 lir, je dovolj v prošnji analitično naštetih dela, ki se nameravajo izvesti. Za dela in naprave, ki presegajo omenjeno vsoto, je pa predvidena dokumentacija tista, ki jo je treba predložiti za izboljševalna dela.

Pomembno pa je predvsem to, da je treba za nakup strojev oziroma opreme imeti dovoljenje kmetijskega nadzorništva. Tudi za izvedbo del je treba počakati na zadevno dovoljenje kmetijskega nadzorništva. Treba se je torej pravočasno zglasiti na kmetijskem nadzorništvu. Izplačilo prispevka sledi kolavdaciji del in nakupov. Prošnje je moč vložiti vsako leto do konca meseca februarja.

ZGODBA O

Bučku

Marijanca je zardela do solz, mami pa je Bučka brž spravila v kletko in vse skupaj odnesla iz sobe.

»Danes te prav nič ne maram,« je rekla Marijanca Bučku zvečer. Res ga dva dni niti pogledala ni.

Bučku je bilo neznansko žal, četudi ni prav vedel, kaj je storil tako hudo narobe.

varišico v sobo. Mami je skuhala črno kavo. Jaka, ki se je spomnil, da mora biti prijazen, je priletel tovarišici na ramo.

»To je pa moj priček,« je rekla Marijanca. »Sama ga učim govoriti.«

Ker Bučku ni šinilo nič pametnejšega v glavo, je bleknil: »Zdravo, zdravo, ti hudiče!

29. Zdaj so bili otroci več doma in so se kar naprej igrali z Bučkom.

Nekega dne je Marijanca prav lepo pospravila sobo, postavila na mizo šopek rož in rekla Bučku:

»Jaka, danes pa bodi prijazen, ker pride na obisk tovarišica učiteljica!«

Popoldne je res pozvonilo in Marijanca je pripeljala to-

»Jaz sem boter Jež iz gozda. Pa res nisi vrabec? Si preprčan, da nisi?«

Bučko je kar preslišal žaljivo vprašanje, tako ga je zanimal tisti gozd. Boter Jež je moral povedati, kje in kako se pride tja, in še tisoč drugih reči. Ko sta se poslo-

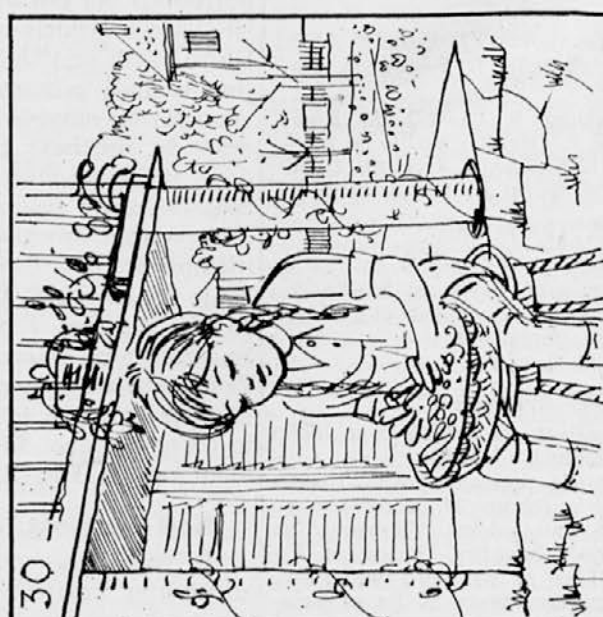
vila, je iglasti srlec obljudil, da bo še večkrat prišel na klepet o gozdu. Bučko pa ja je povabil, naj si kar po-

streže z njegovo solato.

Med solato je čepela smešna žival. Koničast gobček je imela in bistri očesi, vsa pa je bila poročena z Marjančinimi šivankami.

»No, tako rumenega vrabca pa še nisem!« je zamomljala čudna žival.

»Nisem vrabec, sem papagaj Bučko Jaka in živim v tej hiši. Kdo si pa ti?«

30. Bučku je bilo pri otrocih kar všeč, zlasti včasih, vendar mu misel na gozd še vedno ni dala miru. Ko bi ne imel Marjance tako zelo rad, bi gotovo že zdavnaj ušel.

Nekega dne, ko je Marijanca pod balkonom luščila fižol, je Bučko nadzoroval, kako na gredi raste solata. Tu in tam je odščinil listek in zadovoljno pohajal med zelenimi glavami. Nenadoma je opazil, da ni sam.